

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קאהנייט, יוסף

Varsha, 629 = 1869

ש תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

רתיכום (ספרי ולחחקן) מלך ב"ו יושב על בימה שלו מתירא הוא מפני רתיכום שלו שלא יחזירנו; נראה שצ"ל "רתריכום" *ρητορικος* (רעדנער, פאָלקסרעדנער) מדבר ומסליץ עניני העם לפני שופט ומושל.
רתע (ירו' זרכות ה) נחש מרתיע ובא; כמו "מרתית" (צישען) משמיע קולו [ע"ע נשף א לעיל] (ובמדרש זמ"ר יח) הנוס' "מרתית". ת' יחס לבבו (דזכיס יטו) ירתע לביה; ענין כעס חמה ורחחא.
רתק (ז"ר מה) שהרתיק אחר מזה"ד אנהאלטען, נאכוזכען, פֿער-לאנגען) ענין חפוש.

ש

שא (א) (ע"ז כט:) השיאו לדבר אחר (ענטריקען) הסיח דעתו, ע"ע סע לעיל.
שא (ב) (ר"ס כג:) היו משיאין משואות כו' לישנא דיוקד (ברענען) ל"מ.
שאוב (ירו' גרי' ח) למלאות את השאוב מים (שאפֿער) כלי לשאוב בו. ובירוש' (מיכ ח) גרים "את הניאוב".
שאט (קדושין ע:) מאי שיאטייה דמר הכא (זוכען; וואנדעלן) מל"מ, ענ' חפוש.
שאל (שמות יב לו) ושאלו מסצראי (לייהען, באַרגען) ל"מ.
שאלתא (דניאל ד יד) ומאמר קדישין שאלתא (געבאָט; בעשלוס) פקודה וגזירה.
שאף (איוב ז ז) כעבדא דשאף טולא (שאפֿען, ווינשען) ל"מ.
שאר (קה"ל ג יט) ושארות גברא חייבא מן בעירא (פֿאַרצוג) יתרון.
שב ת"י ויום השביעי שבת (דזכיס ה יד) וביומא שביעהא שב וניח (רוהע) מל"מ בשובה ונחת. (ישעי' סו

כג) ובזמן שכא בשבא (רוהעמאג) שבת. **שיבא** (קה"ל, ויתרון ארץ) שיבא למן עבר [למעבד] חברא. (פסחים עד:) דקל כו' איידי דאית ליה שיבא (באסט) הוא הסיב, קליפה הרכה.
שבב (סוטה יג:) ששבב את יצרו; מל"מ (הוסע חו) שבבים (שטי-קען, צערבראָכען).
שבה ת' שעשועים (משלי ח ל) שבוחין (ערגעטצען).
שבה ת' גלה הציר (משלי כז כה) שבת [או, שוח"ח] עמירא (וואכסען, שפראַטצען) ענין צמיחה וגידול, וכן בלס"ו.
שבה ת"י במים אדירים (שמות סו ז) ושקעו הי כאברא מיא ממשבחיא (וועללען, וואַגען) משברי ים, מלשון (סהלס פס י) בשוא גליו אתה תשבהם.
שבכה (שנח מז:) למעלה מן השבכה כע' סבכה (קאָפּלענעטצע, סייחטקע).
שבסר (ח"י זלזשית לו ז) בר שבסרי שנין (זיבענצעהן) שבעה עשר.
שבעא (דזכיס טז ט) שבעא (זיעבען) שבועין (וואַכע). כו' חגא דשבו עיא (וואַכענפֿעסט) ל"מ.
שבק ת' בדים (יחזקאל מזו) שבקן (צווייגע) נטישות, וכן ת' מלת נמש "שבק".
שבק (ב) (ירו' גיטין ד) הוי משבק אתתיה (געשיעדען) ענין גירושין.
שבק ת' וסלחת (שמות לד ט) ותשבוק (פֿערצייהען).
שבר (ז"ר ח) מה שברון נעשה במדינה; מל"מ, תשברני" (האנדעל, גע-שעפֿט) עסק ומסחר.
שבשב ת' ועוד יחליף (איוב יד ז) ותוב ישבשב; מע' שבשו, פ' ישלח שרוגים (רעבען) וענפים.
שבשוש (וי"ר לג) משכשושין שבא"י; כע'

כע' שבשי, שריני גפנים (ווינרעבען).
שגז (ירו' פאה ח) משגז רגלוי; צ"ל
 "משזג" (וואשען) ע"ע.

שגה ל"מ (תהלים לג יד) השגיה
 (בעצבאכמען, בעמערקען;
 ווינשען) ענין שימת לב. (ירו' סנסדרין ג)
 אשגה למיגס גו אריסטון.

שגל (דניאל ה ז) שגלתה ולחנתיה
 (קאנקובינע; געמאהלין).

שגם (צ"ר כו) הריני משגמן ביסורין
 כו' משגמן אלו באלו *σαγμα*
 (לאדונג, לאסט, בעלאדען, בעדריקען).
 (סס) הדלת הזו מי מעמידה שגמיו; הם
 דפים צרים או מסי ברזל הנתנים לאחז
 הנסרים דבוקים ואחוזים זה לזה. (עיני'
 קא.) דלת אלמנה דלית לה גשמא; צ"ל
 "שגמא".

שגנז (ילקוט יחזקע י) משגנה תורה היה
 שגנז של יהושע; צ"ל "סגנן"
 בע' סגן א.

(א) **שגר** (ירו' תרומות ח) אשגרת לשון
 (געוואהנהייט) הרגל.

(ב) **שגר** (ירו' זכרות ה) ואשגר חד
 ברכה (איבערהויפען) ענין
 הבלעה משגרת הדבור.

שגריר (ירו' שבעות ח) ממלכו של זה
 ושגרירו של זה (קאנוול)
 משולח של מלך הנשלח למדינה למלא
 מקומו, מע' שגר ג.

שגש ת' השתעשעו (ישעי' כט ט)
 אשתגישו (פֿערווירען, בעטייבען).

שגשג ת' יתהוללו (נחום ז ה)
 משתגשגין (בעטייבען) כערך
 שלפ"ז.

שדא ת' ירכתי (שמות כו כז, יונה א ה)
 שדא (הינטערגרונד, עקע).

שדה (ירו' תענית ד) פ' שדות *essedā*
 (וואגען) מין עגלה.

שדיא נשיב (גיטין לא:;) הוא רוח
 דרומית מזרחית החזק שם מאד,
 ככתוב ברוח קדים תשביר (אָסמױנד).

(א) **שה** ת' התמהו ותמהו (ישעי' כט ט)

אתרפו ושהו (שמוינען) מל"מ.
 (ב) **שה** (פסיקתא לז) שה לעולה חי
 לעולה לשון יזנית אתה הוא
 הקרבן *שון* (לעבען) וזהו: שה לעולה
 חי לעולה, עס (דוא) אתה הוא הקרבן.
שהד תר' עד, וכן נקראה "גלעד"
 (כראשית לא מז) יגר שהדותא
 (ציינע).

(א) **שהה** (מעילה ו.) דהיה שהות
 למזרק (צייט) עת וזמן, מע'
 שה א.

(ב) **שהה** תר' משואות (תהלים עני יח)
 שהותא (צערשטערן, טרימ-
 מערהויעפֿען) וכן בלס"ז.

שהר (אסתר ו ח) שהיר ולא שכיב
 (וואכענד) ענין יקיצה, וכן
 בלס"ז.

שווח; עי"ע שבח ב לעיל.

שוי (ע"ז לד:) דשוי חמרא (בילליג,
 מעסיג, וואָלפֿייל) מל"מ.

שוירי ת"י בשגעון (דברים כח כח)
 בשויתא דמטפשא מוקדא
 (וואהנוינן).

שווין ת"י חח ונום (שמות לה כז) שוירן
 ושווין (נאזענרינג).

שוק ת' למשואות (תהלים עד ד) למשוק
 (טריממערהויעפֿען).

שז (ירו' שבת ה) מ"ד שוות; כמו
 "שחוזות" ונשמט החי'ת כדרכו,
 או הוא כע' "שם" [וסות בל"מ] [רייצ-
 צען].

שזג ת"י משרת ענבים (זמדנר ו ג)
 שזג ענבין (מאצעראציאן, איינ-
 ווייבונג).

שזר (ירו' שבת ח) כל שאינו כורע כו'
 עד השזרה (ריקגראד) שזרה.

שוהא (איוב לג) אתר שוהא ורגושתא
 (פֿערוויסטונג, טראָקען) מל"מ.

שחוי (וי"ר לד) אלא אית הוא משתחוי
 להון; מל' ישחנה, בע' שח ב
 ענין נסיחה והעלמה (ענטציהען).

שחי (חי"ו, היו צריה) [אמר ריב"ז לאספסיאנוס] נעברניה קמד ובשרך שחי; כמו "שחן" σαχανος (טרַאָקען, דירר) כמו שמסיים ורוח נכאה תיבש גרם, עי"ע שוחא לעיל.

שיחי (סה"ל, צוארך) עד שיחיה רופע (טיעפֿע, גראָבען) שוחות, ע"ע רופע לעיל.

שחל (סוכס כס.) חצבא ושחיל (אי-מער) דלי, כתרנום מן המים משיתיהו "שחלתיה".

שחם (ע"ז לד:) שחימי ואוכמי (ברון, שווארצליך).

שחן (נ"ל מז) הדבק לשחון וישחון לך; בלס"ו ופרס שח"ן (הערשער) מושל.

שחפא (ויקרא יא טו) צפר שחפא (מעווע) מין עוף טמא כחוש.

שחץ (א) (פסיקתא יד) יותר מס' ככרי זהב היה מוציא עליו שחצית (פֿערשווענדעריש).

שחץ (ב) (ילמד' ולרא) הקב"ה עושה מהם שחצים; בל"ע שח"ץ (בעמלער; פֿערצאכטעט) שפל ובזוי.

שחק (א) (עירובין ג:) אמה שוחקת. (סקלים ו) הללו שוחקות (רייך, איבערפֿליסיג) מדה יפה ומובה.

שחק (ב) (ת' ועמלו לא יזכור) (משלי לא ז) ושחקהון (מיהואל).

שחר (א) (שמ"א יב ג) וחמרא דמאן שחרית (זוכען; פֿערלאַנגען) מל"מ "אשחרך"; ובלס"ו שח"ר (רע-קווערירען, אין בעשלאג נעהמען).

שחר (ב) (שחר תר' בפחם יסעי' נד מז) בשחורין (קאָהלען). (ירוש' סדומס ת) אין קמא קמא שחור. (שמו"ל יב) שולח המרגלות ונוטל השיחור; גחלת.

שחר (ג) (ירוש' מ"ק ספ"א) זבין לך שיחור לדוכנא; מין קטניות גרוע.

שחר (ד) (שמו"ל מז) בואו ולמדו תורה

דשחרין ודקרין בלילה; במ"כ כתב: לשון שחרות כלומר בתחלת הלילה, ועי"ע קרין לעיל בהערה.

שיחור (סגס קד:) בשחור ובשיחור (רום) פית הכבשן מעצים שמנים.

שחת (א) (ת"י ויקרא כג כד) ודשחת ודמרסים (פֿערשטיממעלט) מעוך.

שחת (ב) (משלי יט כד) דמטשי ידיה בשחתיה; מע' שחי (אכ-מעלהאָהלונג). תחת אצילי היר כדרך העצלים.

שומ (ת"י דברים כח מ) ומשח לא תשומן (בעשמרייכען) עי"ע מש ב.

שם (סביעות ט) הירבוזין השומין; מין ירק, ויש יחשבוהו למין אחד "ירבוזין גרועין" (אונעכטע) מע' שם ה.

שמה (ירו' זרכות ט) אמר בה ד' שימין. (שמ"ר י) אם כשמה הוא (וויזע, לעהרע, פֿערפֿאָהרען) פ' דרך ואופן.

שמה; בל"ע שט"ח (אָבערפֿלעכע, עבענען).

שטם ל"מ (זכאשית כז מא) וישמום עשו (האססען, פֿיינדען).

שטף (ירו' סגס יט) כד תחמון שטפא עבר (מענגע) המון.

שטר (איוב ט ט, לח לב) שטרי מזלייא (אָרדענונג, ריכטונג) כמו "סדרי".

שריא (סגס מז.) שייא שייא; מין לחש, ופי' רש"י "רד רד" (הערונטער-געהען) [לא ארע מאיוו לשון הוא] ועל מלות "כזך בזיך" כתב רש"י שם "אין לו משמעות אלא כך הוא הלחש" וכן נכון לפתור כל המלות של הלחשים.

שייכא (ע"ז סט:) משום שייכא (לאָבעלכען) נקב קטן מאד שעל ידו יצא ריח ורוח היין שלא תבקע הכלי.

שיול (שמוס יט ז) ושיילו גבר לחבריה (פֿראַגען) מל"מ שאל.

שייע

שייע (מ"ק יב.) בר שית סאוי ושייע (פֿערשטאַפֿט) מוקף וסגור; בלס'ו שייע (צעמענט, מערטעל) מין אדמה שממרחים ומגיפים בו.

שייעא (ז"ר עז) ותקע כף ר"א אומר שייעא; יש לגרום "שירעא"

שיע פי' עשה אותו שרוע (לאנגבייניג).
(א) **שך** (ז"מ כד.) מאי בד שוכי, מל"מ (צווייגע, שמענגעל).
(ב) **שך** (קדושין ט) הב לי חד שוכא. (חלה ז) עד שישוכו (בעריה-רען, אנקלעבען).

(ג) **שך**; בע' נשך (בייסען, וואוכער).
שכב (ויקרא טו יח) דישכוב גבר יתה (בייוואָהנען) ענין בעילה.
שכובת זרעא (ערגוס) שפיכה, עי"ע רבץ.

שכבנא (זכורות מד.) שכבנא שגביניו שוככות; פי' שגביניו ארוכות ושוככות על העינים, ע"ע שכניה לקמן.
שכה (ז"מ פה:) והוי שכיה אליהו גביה (אָפֿט, מרעפֿענד) מצוי [כאשר נאמר ברא"ר "אשכה" תחת מלת "מצא".

שכוי (ירו' ז"ב ד) בית הבר כו' לא מכר כו' והשכויין; הוא כעין שקים עשויים מקליפת העץ, כמו שוכא דארזא.
שכך (מכילתא יתרו) לשכך את האזן מה שהיא יכולה לשמוע (בערוהיגען) מל"מ, להרגיע ולהסביר.

שכל (דניאל ז ח) משתכל הוית (בע-מערקען) ענין התבוננות. (סהל' נג ד) שכלא טבא (קלוג, פֿערשטאַנדיג).
שכלול ת' מוסדות (שמ"ז כז ח) שכלולי (גרונדפֿעסטע).

שכלון (ירו' זכרות ט) שכלון לחזוין; צ"ל כבש"ס (שנת עז.) שבלול לכתית או [כמו במד' תהלים יח] שבלול לחזוית.

שכם (סוטה כז:) פרוש שכמי; ל"מ (אכסעל) כדמפרש: טעון מצות על כתפא.

שכן (ז"ר לא) שכן לעשיית התיבה (אנגעהערען) מע' שייך.

שכף (תוס' טומאה וספרה ז) מכבש של שכף (שוהמאכער) כע' אושכף.

שכניה (תוס' זכורות ה) שכניה שגביניו שוככים. (ת"י דברים לז י) נטרינון היכמא דשכינא נטריי בבי דעיוניה (אויגענגליעד) העפעף המכסה את העין [נח].

שכונין (ירמי' ג ז) כערבאי דשרן בשכונין *שכונין* (צעלט) אוהל.

שכר ל"מ (זרעא לטז) שכור שכרתוך (מיטהען). מ ש כ י ר (פֿער-מיטהער).

של (דניאל ג כט) די יימר שלה (איר-טהום, אונרעכטעס). תר' איש משוגע (ירמי' כט כו) גבר דמשתלי (אירזיניג).

שלא ת' תלאתך (איכה ג סה) שלא הותך (ערמידען, שמאכטען) ענין ליאות בע'

[נח] שכניה (תוס' זכורות ה) שכניה שגביניו שוככים [לענין מומין]; העפעפס נקראים בלשון חרמי ג"כ גבינים, ס' ותנומה לעפעפוך (משליו ד) ונימחא לגביניך, ויהיה פירוש "שגביניו שוככים" שאינו יכול להרים היטב אח עפפפי עיניו, [ונקרא זה המוס "שכניה" שהוא באמת שם להפעפעס, כאשר נקרא מאן שכן לבעל מוס באשכים, בני עיכני למי שיש לו עינים גדולים, עכ"ז, לבעל מוס צענז, עיי"ע לעיל. ובזה נבין באור הת"י שפרנס ילרנו כאישון עינו (דברים לז י) נטרינון היכמא דשכינא נטריי בבי דעיוניה; כי הוא יבאר מלת "אישון" להפעפעף שומר העין, כפי' הרשב"ם שכתב "לבעבור שהוא (העפעף) מכסה ומחשיך את העין נקרא אישון, ובל"י נקרא העור שממעל לעין *עוטאטא* שכניה".

כע' שלהי .

שלב (שמות כו ז) משלבן חד לקבל חד (פאראלעל; צוזאממענפויגען) .

שלבק (ירוש' כחכות ה) בפשתן כו' משלבקת את השפיות, בש"ס (סס סא;) משרבט את השפתים] כערך שלפק שהוא ת' אבעבועות (בלאטטערן) .

שלבש ת"י מבריה, (שמות כו כח) משלביש (דורכלויפֿען) .
שלגא; בע' אשג; מין בורית .

שלה (דניאל ד ה) שלה הויח בביתי (רוהיג, זארגלאָז) שקט בשלוה; שלהיה .

שלהי (יומא כט) שלהי דקיטא (ענדע) סוף ושוקים של דבר .
שלווש; כע' שלבש לעיל .

שלה; בל"ע של"ח (שינדען) ענין הפשטה (מכסי' ח, שכת מט) .
שלהא (איוב לג יא) למעבר בשקחא (שווערט) ל"מ .

(א) **שלט** תר' בשבט (שמות כא כ) בשולטן (רוטהע, שטאב) .
(ב) **שלט** (ז"ר נג) ב' שלטונין זולגות דם (שטראהל) כעין שבט זונק, מע' שלפ"ז .

(ג) **שרט** (קדושין עג:) משלטין הרמיה (געשליכטעט, געראדע) שאבריו מיושרים .

שליא ת' פתאום (משלי ז כג) שליאות (פלאַטצליך, אונפֿערמוטהעט) .

שולמן (בראשית לו ח) עביד שולמן (בעהערשער, מאכטהאבער) .

שוללא (מכילא ח) יהבון בשולליא (אויסגעצאָגען) ערום .

(א) **שלם** ל"מ (ויקרא ה כד) ושלם אותו (בעצאהלען) .

(ב) **שלם**; ל"מ (גאנץ, פֿאַלל) . תר' כלה קיץ (ירמי' ח כ) שלים קבא; פי' נתמלאה הסאה [ויתרגמו ע"ד מליצין] .

(ג) **שלם** ל"מ (איוב כג יד) כי ישלים חקי (ענדען, פֿאַללענדען) .
ת' תם הכסף (בראשית מז יח) שלים כספא; ענין השלמה וסיום .

(ד) **שלם** (ז"מ פה) אשלמיה לר"ש (איבערגעבען) ענין מסירה .
וכן בלס"ו .

שלמנא (סנהדרין ז) שב בירי לשלמנא (פֿרידליך) איש שלום .

שולמית (שפ"ס ז א) שובי השולמית (גראציען) יפה ונוה [נש] .

(א) **שלף** (חוס' ז"מ ט) שאינו דומה מניחה נורה למניחה שלף (בראך) לא חרושה .

(ב) **שלף**; בל"ע שלף (לייהען, אונטערפֿאַנד) וזהו: שרף דוץ, בערך שרף א .
שלף

[נש] שולמית, בן המלות הכרות אשר עברו מלשון עבר ללשון יוני, כאשר בארתי במבוא להמשביר, בזה לדעתי גם מלת שולמית זאת, והיא בל"י σαυλομαι שהורחקה בל"א (זיך געציהרט-פֿאַרנעהם-גראציען בעוועגען, אין גאנג אונד טאנץ) רקוד והלוך נעים ויפה של פעמי אשה לוקחת לב, ותהיה מלת "שולמית" שם תאר לאשה חמודה לוקחת לב ציופי פעמיה ורקודה (גראציע), והמשורר יתאר פה כאלו רבים כמוהו מתכוננים ומתפללים על החמודה הזאת, וקוראים לה: שובי שובי השולמית (דוא גראציע) שובי שובי ונחזה בך, מה תחוו בשולמית? (הן נעימה היא וחמודה ציופי פעמיה ורקודה) במחולת המחנים (וויא ד' קריגער-טאנץ) שהוא מין רקוד נודע ציפיו ונעימותו, וכן יענו כולם מה יפו פעמיה— זה הוא לדעתי פירוש נכון במקרא קשה הזה . [הערה זו נדפסה בהכרמל שנת תרכ"א נומ' כט] .

שלק תר' שרפה (מ"ז יט כו) שלק; בלס"ז (אויסגעדארט) ענין יבושת.

שלקי (זככות יא.) פריק להו בשלקי. (זככות לט.) מיא דכולהו שלקי (געקאכטעס) ירקות מבושלות. **שלקונדיות** (ע"ז לה:) כע' סלקונדיות.

שליש (גיטין סד.) השליש נאמן (דעפאזיטער, אנפערטרויעטער).

שלשל; בע' של ג, ענ' הורדה (הע-רונטערלאסמען; דורכפאלל).

שלשושית (יכו' שביע' ז) מהו לצבוע כו' השלשושית והחלביצין, מין צמח לצבוע בו.

שום ת"י פאת זקנכם (ויקרא יט כז) שומת דיקנכון *summus* (ד' ענדע, לעצטע) פאה.

שם (א) (סה"כ, כי טובים) מה שימה זו אינה נגלית; כמו "סימא" (שאמץ) אוצר, דומה למלת "שומא" (שאמצען) וכן הם משותפים בל"א, וקרובים בל"י.

שם (ב) (קניס ח) בין משם אחד (פאך, גאטמונג) דרך ואופן. (שבוט ג.) לא מן השם הוא זה.

שומא ת"י עקודים (זכאשית לא י) שומא ברגליהו (פלעק; טאל), וכן בלס"ז.

שמזג (גיטין ע.) דחלא שמגז (שמארק) חזק, עי"ע שמגז.

שמוט ת' פלגש (יחזקאל כג כ) שמוטא; בל"ע שרמוט"א (א' אפפענ-מליכע פרויענצימער) וי"ג "שמשא".

שמוט (נדריס מח:) שמיט כופי דכתנא (שמאהלען) גנב, מע' שמט"א.

שמוט (סה"כ, הנך יפה) משמטוטי א"י הביאתו (היונה), ובב"ד (ג) הנוס' משבשושי (צווייגע) שריגים וענפים.

שמום (דניאל ד ט) אשתומם (ערשמוינען, טאלל זיין) ענין תמהון ושגעון.

שומנית (כלאים ח); מין שום מדברי.

שמוע (זכאשית כו ה) הא שמעית (הארען, נאכריכט, בעריכט, לעהרע) שמע מינה. (יהושע ט ט) שמענו שמעו (רוף, רוהם).

שמעתא (מגילה כח:) שמעתא בעא צלותא (דיסקורט, אב-האנדלונג) הלכה ולמוד.

שמץ (ע"ז לא:) משום שמצא. (קדושין עא:) שמץ פסול; מל"מ (שמות לב כה) לשמצה (נאכרעדען, פערדאכט) ענין חשד ודבה.

שמר (יכו' דמאי ח) הגופנין שומירה; מין ענבים רעים, ע"ע גופנין.

שינא תר' חית השרה (הושע יג ח) חיות שינא (רייסענדע טהירע) חיות טורפות, מע' שן ב.

שינה שנות (משלי ד, ו י) ל"מ (שלאף).

שני (שבת ג:) דמשני לך שנויא (אנ-טווארט, ערווידערונג).

שנן (מסנהדרין פג.) שלף שננא (שארף; שפיטצע) ברזל החד של רומח, וכדומה.

שניץ (יכו' זככות ז) דהות רפיא כבר שנצית (שניירען; איינציהען, פעסט מאכען) ענין אזור; צמצום וחזוק. (יכו' כלאים ט) פסקי (פי' חגורה) דעמד על דכיתן דהוא שרי דהיא שניץ גרמיה והיא נחתה לה; פי' כשמאזר ומצמצם א"ע להיות דק (כדרך שעושים בעת פתיחת שניצי האזור) והאזור התחתון יורד מעצמו. (יכוס' מגילה ג) שכן הוא (המן) שניץ ונחית כהדון קונטרא;

נראה שצ"ל "קומרא", ע"ע, פי' אזור. (א) **שיע** (פתיח' איכס נד) מקרקר קיד ושוע כו' שהיו מקרקרים בתיהם כו' ומעמידים אותם על שועיהם (פעלו; פעסטע) צור מבצרים וחוקם, מע' שד ד.

(ב) **שיע** ת' ישם בסד (איוב לג יא) בשיע

בשיע (בלאק).

שיעא (שנת סו:) שיעא דדנא (שפונד) מנופה, עי"ע שיע לעיל.

שעטנו (ויקרא יט יט) ל"מ (געמישט, וואָל אונד לינען) תערובת צמר ופשתים.

שעל ל"מ (ישעי' מ יב) מדד בשעלו (פויסט; טריט) כף היד או הרגל.

(א) **שער** ל"מ (משלי כג ז) שער בנפשו (בעשטיממען; שאַטצען, מופהמאססען).

(ב) **שער** (בראשית כו יב) מאה שערים (מאם, צאהל). (פאה ח) שאין להם שיעור.

שעורה (ירו' תרומות ח) שעורה של אורז (אָהערע; קאַרן) שבולת ונרעין.

שעשע (ירו' כלאים ח) שמשעשעת את הלב (פֿערשטאַפֿען, פֿער-שמיערען) ענין טמאום, מערך שע ג.

שעיתא ת' כדונג (מיכה ח ד) כשעיתא (וואכס) שעוה.

(א) **שף** (וי"ר יב) עברין שפיון; שופי יין (וויינהאַנדלער) מע' שף ב.

(ב) **שף**; ע"ע עיסה לעיל (פֿערוואונדען) ל"מ.

(ג) **שף** (חולין קכס.) קולית ששפה לארכה. (יבמות עט:) שפיה (שניידען) ענין חתיכה. (שבת לח:) דשפי ליה כי טורין; או הוא כמו "דשפעי"

(פֿערשמאלען) חתוך בשפוע.

שף ויחיב (ר"ה כג:) שם עיר בבבל [ס].

שפא (מכות יא:) עאל איבריה לשפא (רוהע, שטעללע) מע' שף ב; למקום מנוחתו.

שפוד (חוס' מעילה ח) אין מעלן בשפוד; צ"ל "בשפוי", עי"ע לקמן.

שפה (ז"כ ו.) דכל שפה ושפה זימניה (שיכמע) נדבך.

שפט (ילמד' ואלה) ומנין שנבעל (יואש) כנשים שנא' עשו שפטים אל תקרי שפטים (בשי"ן) אלא שפוט"ם (בסי"ן) *σποδω* (אונצוכט טרייבען).

שפויי (מעילה יד.) ואין מעלן בשפויי (ואַנגעשפּאַננע) הנסורת הדק ששפין מן הנסרים, מע' שף ג.

שפויין ת"י כצפיחת (שמות קז לח) כשפויין; ריקין אפויין ברבש (האַניג קוכען).

שפר (ישעי' ז ט) וישפל איש (ער-נידערעין, אונגעאכמעט).

שפולא ת' שוליו (שמות כח לג) שפולא. (סנהדרין קג:) הוות נקיט בשפולא דגלימא (זוים) שפת איוה דבר.

שפם ת"י שפה (שמות כח לג) שיפמיה (זוים).

(א) **שפע** (ז"ר סח) רוכב על הסוס וכליו משופעים אילך ואילך (אין קווער, שראַג) פי' מונחים לרוחב, וזהו

[ס] שף ויחיב (ר"ה כג, מגילה כט, ע"ז מג, גדה יג.) בי כנסתא ד שף ויחיב וכחז רש"י (בר"ה ובמגילה) וזנאה יכניה וסיעתו מאזניס ועטר שהזיחו עמהם בגלותם; היא העיר סיפטיף המוזכרת בספר מסעות ר' ישראל הנקרא "בנימין השני" ונעתיק ללה"ק מהחכם מו"ה דוד גארדאן בשם "מסעי ישראל" כאמור שם זכחנו מגלילות זבל, כן מקום סיפטיף עם זיהכ"נ הישן הנמלא בז". ור' בנימין מטודעלא הביאה בשם שפיתייב, שכתב: ומסס ז' ימים לשפיתייב וסס כנסת שזנו ישראל מעטר ירושלים ומאזניה, וקורין אותה שפיתייב אשר זנהרדעא" וכן הביא רש"י (גדה) שם מקום המובלע במלכות נהרדעא. וז"ל גם בש"ס "שפיתייב" מלה אחת. ונראה כי אשר חלקה לשני מלים כוונת לדברי רש"י שכתב על זה בר"ה "ויש פותרין שחרז וחזר וזננה".

(ב) **שקע** (ת"י צמד' ד כ) לשקוע מאני קודשא (אינדעקען, אייג-היללען).

(א) **שקף** (צרכות כט.) והשקף בה ב' וג' שעות (זעהען) ענ' ראייה והתבוננות.

(ב) **שקף** (וי"ר ה) תרעא משקוף (גע-שלאָססען) הדלת סגור.

(ג) **שקף** (צ"ר לא) משקוף בה ועולה; פי' משפע אותו שיהיה למעלה מחודר (אבשיסיג, פֿערשמאלען), ויש לפרש כן גם „שקיפי כפיא" ע"ע שקף א.

(א) **שקק** (אי"ר, העיר רבתי) כ"ד שקקים. (משלי א כ) שקקי (גאססע) רחוב.

(ב) **שקק** (חס"ר, בימים ההם) שבא בשקיקות על ישראל (ברומען) מלשון „ודוב שוקק" פי' שטען מענות חזקות.

(א) **שקר** (ירו' צ"מ ספ"ד) רבה שקר טהר; כמו „סקר" שצייר את המהרה של מרחק במקרא.

(ב) **שקר** (תוס' כלים ז) הצרצורין והשקורין. נוס"א „והשקורין" מין פך וכלי של חרס.

שקשק (ירו' שקלים ת) והיו הכהנים משתקשקין בה (באפר פרה).

(ירו' תענית ג) משקשק את רגליו בנחל (זוך שאררען, שווענקען).

שוקת ל"מ (סנהדרין עז:) נפל לשוקת (טראַנקע) מקום ואבן חלול שמי המעיין נכנסים בו להשקות

הבהמות

זוהו (צ"ר יד) קורה שופעת (קווערבאלקען) הקורה הגדולה המחזקת לרוחב את יתר הקורות. (סס מא) שפעת קורות. (קס"ר, את הכל) לאחד שהיה לו שפעת קוריים [צ"ל „קורות"] בו' נותנו באמצע המרקלין כדי שתהיה סובלת בו'.

(ב) **שפע** (סוטה כז:) דמשפע כי מדוכיא (געקריכט, גע-שמאלט) מחודר וכפוף.

שפק (איכה ז טו) שפקו עליך ידהון (שלאַגען, קלאַפּפֿען) כע' ספק א.

שופר (ת"י צראשית ג כא) שופריהון; צ"ל „טופריהון".

שין תר' ואכלה אותם (צמד' קז כא) ואשצו (פֿערניכטען, פֿערדערבען).

שקא (קדושין פא:) שקא ומית; אולי הוא כמו „שנא" (שטירצען) פי' נשפל ונכפף גופו.

שקיטנא (חולין סג.) שם מין עוף שבמינוי מהורים וטמאים.

שקי שקיא (צראשית מ א) רב שקיא (מונדשענק). (שנת עח.) כל שוקייני מסו; מל"מ (טרינקען, געטרענקען).

שקייא (ישעי' לז כ) לדורעין על שקייא (באַכע) נחלי מים.

שקמה (פסחים נג.) סימן לשפלה שקמה; ל"מ, מין עץ תאנה

נקרא גם בל"ר *ficus sicamorus* (זיקאמאָראַ-פֿייגע) [סא].

(א) **שקע** (קדושין עה.) שישתקע שם ע"ז ממנו (פֿערזינקען) ענין אבוד, מע' שקע א.

[סא] שקמה, ל"מ (מ"א י כז) כשקמים אשר בשפלה; הוא מין עץ תאנה, נקרא גם צל"ר *ficus sicamorus*. (פסחים נג.) סימן לעמקים דקלים כו' סימן לשפלה שקמה בו' ופי' רש"י דקלים. תמרים: שקמה, אינה עושה פרי; והנה בספרי תוה"א (ח"ב הערה לא) תמהתי שם על דברי רש"י אלה שסותרים כמה מקומות במשנה ובש"ס כמו (צרכות מז) צנות שקמה כו' דובלי; היא פרי ידועה נקראה בשם „שקמה" גם בשאר לשונות בלעיל, ועוד לאיזה תועלת כתב רש"י זאת? אבל נראה לאמת שיש כאן ט"ס קטן וצ"ל „שקמה, ת"א י"ב עושה פרי", וכאשר פירש דקלים תמרים, כן מפרש והולך גם שקמה—למין עץ תאינה העושה פרי.

הבהמות וכדומה .
שקתא (י'ו' עיכוזין) בפתחא דשקתא
(גאססע) שוק ורחוב, מערך
שק ג .

א) שר (חוס' חרומות ז) שורת הדין;
מל"מ "משורה" (געמאס,
אָרדנונג).

ב) שר (ז'ינא לה:) שמשיר את השער
(אבווערפֿען) מע' נשר א .

ג) שר ת' ונסלה (נמד' טו כו) וישתרי
(פֿערצייהען) מע' שר ב .

ד) שר (קס"ר, כל אשר) אין אנא
נפיק מוטב ואין לה תהון

שרין ברגלי; כמו "שרגין" או "שרעין"
(גלייטען, גליטשען) ענין החלקה . (אס"ר,
הקרוב) כרשינא בוזק אני לפניהם

כרשינים ומשירן מן העולם, כמו "ומשרגין"
מחליק אותם מן העולם .

שרב ת"י בוער באש (שמות ג ז)
משריב באישתא (ברענען) שורף.

שרג (ססהדרין מד:) שרגא דליבני
(רייהע) וכן בלשון פולאניא

szereg שורה וסדר .

שרגג הר' פתאים (ההלים קמז ו)
שרגוגיא (איינפֿעלטיג) חכרי

לב נוחים להתפתות, מערך שרג ג .
שריין (שמות כח לב) כפום שריין
(פאנצער) ל"מ .

שורינא (ע"ז כח:) שורינא דעינא
באוכנתא דלכא תלו (ד'
זעהען) מל"מ "שור" ראיית העין, ועי"ע

אוכנתא לעיל .
שורייקי (חולין מז:) שורייקי חיוורי;
כעין חוטים דקים, עיי"ע

סורייקי לעיל .

שרך (ז"מ לא:) בשרכי; כמו "שריג"
חוטרה בל"מ (רעבע; לאנגע-
גראז) .

שרע (ז"ק כט.) דרך שרעתא דנהרא
(פֿערברייטונג) ענ' התפשמות .

שרציפא (י'ו' יצמוס יב) חלץ בהדין
שרציפא דשנצוי (א' ארס

שה) מין מנעל בעל שנצים ואזנים .
שרקוקיתא (י'ו' קדושין ח) משכוכית

שרקוקיתא (גלאַקע) זוג
ופעמן מקשקש מושם על צואר העז

ההולך ראשון, כע' קרקשתא .
שרקרק (חולין סג.) ; מין עוף שמא

נקרא בשם הזה באפריקא עד
היום, וקולו דומה להברת מלה זו .

שירותא (המאמר הזה בג' מקומות
בירושלמי, בנוס' משונות,
עיין הקדמה, ונראה שצ"ל) הדא כסא

בשירותא בעיא מולוי קסא, דקיסא מיניה
וביה; פי' כוס של חמין זה בתחלת חמומו

צריך הרבה עצים וגחלים, וכאשר יחס
משריפתם ישמור חומו מהם עצמם,
ע"ע קס לעיל .

שרתוע (ז"ר סז) עד שנתנה שרתוע
של ברזל על צוארו σερτιס

(קעטטע; האלו-אייזען) ענק ברזל בחד
יוצא ממנו בשפוע למעלה שלא יוכל

להוריד את ראשו. (י'ו' שנת ה) יוצא
בגמון כו' שרתועה .

ששב (י'ו' ע"ז ג) דהוי נסב שושיבתא
ומקלם; כע' שבשי (צווייג) בד
וענף [של הדם] .

ששורא (פסחים פג.) דקא גדיל
שישורא; כמו "ששורא"
חבל, כמו בב"ק, עי"ע .

א) שת (ז"ק קיז.) ההוא שותא דהו
מנצו; רש"י פי' ,מכמורת
לדגים" (נעטץ), ואולי הוא מע' שת'ו',
שנתבאר כמו "שורתא" תר' קורה
(באלקען) .

ב) שת (מגילה כה:) ואנחיה בשי"ן
תי"ו שלי; ל"מ (יסעי' כ ד)
וחשופי שת (הינטערן, געזאם) .

שותא (עיכוזין סה.) ביומא דשותא
לא הוי נפיק (זיד ווינד) רוח

דרומי החזק שם מאד, רש"י, והערוך
פי' רוח מזרחית; ואולי הכוונה לרוח
נושב משתיהן יחד שהוא החזק מכולם,
ע"ע שריא .

תבלטירים (מפני חלף) ; ע"ע תכלא לקמן .

תברא (מ"ק יז) ; מאי תברא ; תקיעת השופר הנקראת „שברים“ .

תגרא (זכורות ט) ; שדינהו בתגרא [בקצת נוס'] בע' תגר ג .

תגר (יו"ט מרומות ד) מתגר ליה (פער-דיענען) ענין שכר וריוח . (שמו"ד

לז) לאוהבו של מלך שתגרו ; רצה ליתן לו שכר טוב .

תגרא (ז"מ כא) ; סבי דאולי אתגרא ; צ"ל „אתגרא“ (שמאק) משענת , בע' תגרא .

תודה ל"מ (דאנקאפפער , דאנקליעד , געשמענדיגים) ענין הודאה .

תדיוטום (מד' תהלים יט) ישפטו גוים על פניך מעשה תדיוטום שלהם ; צ"ל „תיעשה אנתדיקום שלהם“

antidikos (גענגער פאר געריכט) קטיגור מגיד רעתם , ע"ע אנטדיקום .

תהפכנותא (מ"י דברים כט כז) ה"ך תהפכנות' דסדום (צער-שמארונג) מהפכת .

תהפוכתא (משלי כג לג) ימלל תהפוכת' (פערקערטהייט , טיקקע) ל"מ .

תו ל"מ (יחזקאל ט ו) אשר עליו התו (צייכען) רשום ואות .

תחבושת ; מל"מ (ישעי' ח ו) ולא חובשו , (פערבאנד , פפלאסמער) .

תהוותא (חולין סג) ; מין עוף טמא , ע"ע קוקא לעיל .

תחיה מל"מ (ד' ווידער בעלעבען) . תחית המתים .

תחום (ירו' שניעית ד) אין תולין תחום [וי"ג „תוכן“ או „תוכן“] בתאנה , כיצר עושה מייתי יחור תאנה שטר

[מע' סטר ג] [א' אנדערע] ותולה בה [שעי"ז תפרה את כלי האבק של הפרח]

ואמר לה הדא עבדא ואת כו' .

תחמור ת"י כסות עינים (זלחסי' כ טז) תחמורא

שתא (זלחסי' ט כא) ושתי מן חמרא (טרינקען) .

שתם (ירו' ע"ז ה) קולא שתימא (בסי"ן) פי' נאר סתום , מל"מ .

שתם ; מנשתם , בע' נשת ג .

שתסר (מ"י זלחסי' מו יח) שתסר נפש (זעכצעהען) שש עשרה .

שתק (ז"ז ז) ; אשתתק רב אחדבוי ; פי' נתאלם .

שתת (ירו' פלס' ח , זמ"כ יט) אמרו לו לנחש כו' אתה הולך

ולשונך שותת , (ירו' ע"ז ד) עושה יין נסך ראב"י אומר ובלבד בשותת (בעווע-גען , שווענקען) ענין שכשך ונענוע הנה

והנה .

שתת (מד' תהלים קט) לברבריה ולשתותיה מה עשה (יעקב) ;

לדעתי צ"ל „ולשקותיה“ *στυγη* (סציטען) גויי ארצות הצפון .

ת

תא (מ"י זלחסי' כז מ) עליל לכל אתר ומרכיך ותאי ; מלשון תוהא (פערוויסמען , רואינירען) .

תאב (חולין ג) אוכל נבלות לתיאבון . (זמות סו) . תאבני , ל"מ (תהלים

קמ מ) תאבתי לפקודיך (פערלאנגען , וויללען) ענין רצון ותשוקה .

תאיב (ש"ס ח כז ט) ותאיב ואתי (צו-ריקקעהרען) בע' תב ג .

תיאה (שוקלין ג) התיאה והאווב ; בע' תייה , מין בושם מושם בתבשיל .

תיאק (דברים כז ח) ותעביד תיאקה (איינפאססונג ; גיבעל) כערך

תיק ב .

תבא (ז"כ לח) אמה תביקן כו' שהיו מתביאות בה (מאסמען) ענ' מרידה , ע"ע מבת .

תבב (יחזקאל לט ה) ותביבא ית בני" (איבערליפערן) ענין מסירה .